

HACI BEKTAŞ VELİ DÜŞÜNCESİ

Haydar Teberoğlu

Evrensel öğretisi ile yüzyılların derinliklerinden günümüze ulaşan Hünkâr Pir Hacı Bektaş-i Veli'nin saygın anısına " **Türk Ulusunun ortak değerleri paydasında Hacı Bektaş Veli düşüncesinin; Türk inanç ve kültür yaşamına etkileri**" konulu bir yarışma açan başta Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi başkan, çalışanları ile emeği geçen ve katkı yapanlara huzurunuzda takdir ve teşekkürlerimi sunar, yarışmaya katılan tüm canlara mutlu ve sağlıklı günlerle birlikte başarılar diler; cümlelerinizi saygıyla selamlarım.

1999 yılında ülkemizdeki ve tüm Dünya'da ki deprem felaketinden etkilenen tüm insanlığa geçmiş olsun der. Vefat edenlere Rahmet, yaralılara Allah'tan acil şifalar dilerim

Cumhuriyeti kuran Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları ile yetmiş altı yıllık Türkiye Cumhuriyeti tarihinde; Cumhuriyet'e can ve kan verenlere de sonsuz teşekkürler eder vefat edenlere Allah'tan Rahmet, gazilerimize de acil şifalar dilerim.

Başta Hacı Bektaş-ı Veli'ye, Mevlana'ya, Yunus Emre'ye, Pir Sultan Abdal'a, Aşık Veysel Şatıroğlu'na Türk dili ve Kültürüne katkı sağlayan tüm canlara minnet ve şükranlarımı arz eder; aziz hatıraları önünde saygıyla eğilirim.

Bu güne kadar Hacı Bektaş-i Veli'yi araştıran, onun adına dernekler açan, vakıflar kuran, çok konuşup; çok yazan pek çok can kanımca bir girdabın içindedir. Çünkü, Hacı Bektaş-i Veli'nin Osmanlı Devletinin kuruluşunda sadece

Yeniçeri Asker Ocağını kurduğunu; Rum diyarı olarak bilinen bu toprakları Anadolu adı vererek bizlere yurt olmasında çok katkısı bulunduğunu bahsetmektedirler.

Şimdi sizlere soruyorum. Hünkâr Pir Hacı Bektaş-ı Veli sadece bunları mı yapmıştır? Elbette ki hayır. Neleri yaptığını gelin birlikte görelim.

1- Hünkâr Pir Hacı Bektaş-i Veli, Öncelikle Türkçe ibadet yaparak; Türkçeyi, Türk ırkını ve Mustafa Kemal Atatürk'ün Gençliğe Hitabında işaret buyurduğu gibi "**Asil Türk Kanını**" bin ikiye yüzü yıllardan günümüze kadar korunmasının temellerini atmıştır.

Hacı Bektaş-i Veli, önce olgun eğitilmiş insan; sonra olgun toplum olarak yaşamayı şiar edinmiş; din ve mezhep savaşlarını insan potasında eritmeyi hedeflemiş; "**Düşmanımızın dahi insan olduğunu unutmamız**" diyerek; insanı merkez etmiştir.

Bireyler, toplumlar için kimlik var olmak demek değil midir? Elbette ki evet.

Bir toplumun kimliği onun kültürüdür. Kültürün temeli de dildir. Toplumların

kültürleri asla mı asla dilsiz oluşmaz?

İşte Hacı Bektaş-i Veli, Türkçeyi ibadet dili olarak benimsemiş uygulamış;

Yedi yüz yıl öncesinden günümüze kadarda uygulanmasına da öncülük etmiştir. Eğer atalarımız İslam'ı kabul etmekle Arap ve Fars (İran) kültürünü de benimsemiş olsalardı; benliklerini de yüzyıllar içinde kaybederek bugün Anadolu topraklarında ne Türkiye Cumhuriyeti devleti ve nede diğer Türk Devletlerinin hiçbiri olmayabilirdi. Dilini kaybedince; kültürünü ve benliğini de kaybederlerdi.

Binlerce defa teşekkürler size Hünkâr Pir Hacı Bektaş-i Veli. Sadece size

de değil. Türkçe'nin bugünlere kadar yaşayarak gelmesinde emeği geçen herkese. Karaman oğlu-Mehmet Beye, Divanı Lügat-it Türk'ü yazar Kaşkar'lı Mahmut'a, hükümdar Ali Sir Nevai'ye , Türkistan Pir'i Hoca Ahmet Yesevi'ye ve daha binlercesine.

Ey Kardeş! Türk oğlu; Türk'üm diyorsan?

Şeyh Hoca Ahmet Yesevi'yi unutma.

Türkçe konuşup da gurur duyuyorsan.

Şeyh Hoca Ahmet Yesevi'yi unutma.

Marifet de yakın etti uzağı.

Gönüller şehrinin odur durağı.

Şark ta o uyandırdı Türklük çırağı.

Şeyh Hoca Ahmet Yesevi'yi unutma.

Türk, İslâm yolunun o dur çerağı.

İman kalesinin o dur direği.

Üç yüz otuz bir yıl verdi emeği.

Şeyh Hoca Ahmet Yesevi'yi unutma.

Saldı dört bir yana seksen bin eri.

Balkanlar'a, Anadolu'ya her biri;

Serçeşme tayin etti, Bektaş Veli'yi

Şeyh Hoca Ahmet Yesevi'yi unutma.

İSMAILİ bahsetti, geçmiş halinden,

Türk olan ayrılmaz Türk'ün yolun dan.

Hünkâr Hacı Bektaş Velî dilinden,

Şeyh Hoca Ahmet Yesevi'yi unutma.

Özellikle de Cumhuriyetimizin kurucusu Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk bu konuda ne diyor. Biz onu dinleyelim.

" Millî duygu ile dil arasındaki bağ, çok kuvvetlidir. Dilin millî ve zengin olması, millî duyguların gelişmesinde başlıca etkindir. Ülkesini, bağımsızlığını korumasını bilen Türk Milleti, dilini de yabancı diller boyunduruğundan kurtarmalıdır." Mustafa Kemal Atatürk.

" Bu hâdiseye dikkatinizi bilhassa çevirmemizin sebebi, dinî siyaset ve herhangi bir tahrike vasıta kılmaya asla müsamaha etmeyeceğimizin bir daha anlaşılmasıdır. Meselenin mahiyeti esasen din değil DİLDİR. Kat'i olarak bilinmelidir ki Türk Milletinin millî dili ve millî benliği bütün hayatında hâkim ve esas olacaktır." 07/ 02 / 1933 Mustafa Kemal Atatürk

Hem İslâm'ın, hem Türk'lüğün çerağı.

Biri Hacı Bektaş, biri Atatürk.

Atatürk, Hû deyince yakın etti uzağı.

Biri Hacı Bektaş, biri Atatürk.

Seksen bin eri Dünya'ya saldı.

Güvercin donunda Urum'a geldi.

Bunca Evliya'ya serçeşme oldu.

Biri Hacı Bektaş, biri Atatürk.

İkisi de ayrılmadı; bir birinden;

İkisi de gider İslâm yolundan.

Türk olan anlıyor onların dilinden;

Biri Hacı Bektaş, biri Atatürk.

Hoşgörü ile kaleleri fethetti.

Hidayet nurunu gönüllere dikti.

Doğudan, batıya eseri gitti.

Biri Hacı Bektaş, biri Atatürk.

İSMAIL3 onları sevdi kayırdı.

Hem "tevellâ" hem "teberrâ" buyurdu.

Türklüğe hediye koydu bu yurdu.

Biri Hacı Bektaş, biri Atatürk.

Hünkar Pir Hacı Bektaş-ı Veli, İslam'ı Türkçe'yle özleştirmiş. Arapça'nın edebiyat dili, Farsça'nın bilim dili üstünlüğüne karşı Türkçe'nin menşeinden aldığı sondan eklemeli özelliğini öne çıkartarak; Arap ve Fars (İran) dilinden üstünlüğünü öz Türkçe konuşarak gönül erenleriyle gönüllere girerek; orduların çoğu zaman yapamadıklarını gönülleri fet ederek. başarmışlardır.

Hacı Bektaş-ı Veli, bir başka anlamda Arap ve Fars dilinin etkisini azaltmak için Orta Asya'dan getirilen Kopuzla (sazla) çalınıp, söylenen Anadolu da Halk Edebiyatı dediğimiz Aşıklık geleneğiyle yüzyıllardan günümüze taşınmasına vesile olmuştur.

"Tarih boyu ne Şah'a; ne taca, ne tahta?"

Boyun eğmeyen; üç telli kopuza."

Anadolu bozkırında binlerce halk ozanı Hacı Bektaş-ı Velî'yi ve onun öğretisini Türk'ün anladığı öz diliyle yedi yüz yıldır överek bitirememiştir.

Bizim koca Yunus Emre'den, Pir Sultan'a, ondan Aşık Veysel'e, günümüze

ve gelecekte de; Hacı Bektaş-ı Velî'nin, hümanist felsefesini binlercesi anlatarak bitiremeyeceklerdir. İki farklı örnekle görelim.

-1-

Horasan dan, zuhur edip; yürüyen,

Hünkâr Hacı Bektaş Velî'dir Velî.

Hak'kın yedi Küresinde eriyen.

Hünkâr Hacı Bektaş Velî'dir Velî.

Nişabur Şehrinde Lokman'a varan.

Hünkâr suyu deyip; kademin vuran.

Nergiz yaprağına, seccade salan.

Hünkâr Hacı Bektaş Velî'dir Velî.

Türkistan'a varıp; Ahmet'i gören ,

Bedahşan ilinden, Haydar'ı alan

Tekfur kâfirini dehşete salan,

Hünkâr Hacı Bektaş Velî'dir Velî.

Dönüp Yesevi den emanet alan.

Darı çic üstünde namaza duran.

Urum diyarına köseğin salan,

Hünkâr Hacı Bektaş Velî'dir Velî.

Varıp, Beytullah'a yüzünü süren

Silkinip güvercin donuna giren,

Kadıncık Ana'ya bir selâm veren.

Hünkâr Hacı Bektaş Velî'dir Velî.

Urum erenlerini, gümana salan,

Erlerin altından postların alan,

Karacahöyüğü'e otağın kuran.
Hünkâr Hacı Bektaş Veli'dir Velî.
Hırka Dağlarında, odun bitiren,
Horasan dan Akpınar'ı getiren
Elaman, diyene muradın veren,
Hünkâr Hacı Bektaş Veli'dir Velî.
Şu iki cihanı perdesiz gören,
Kırk gündüz, kırk gece halvete giren,
Cansız duvarları binip; yürüten,
Hünkâr Hacı Bektaş Veli'dir Velî.
Dervisoğlu Hak'ka beyandır hali,
Kem söze karışma, alma vebali.
Nesli Muhammed'dir atası Ali
Hünkâr Hacı Bektaş Veli'dir Velî.

-2-

İlimden irfandan erdemden yana.
Hali güzel Hacı Bektaş Veli'nin.
Arı olup; girdim gerçek kovana.
Balı güzel Hacı Bektaş Veli'nin.
Benliğin gururun dağımı aşan.
Gönülden kanatlar ona kavuşan.
Asırlar öncesi TÜRKÇE konuşan.
Dili güzel Hacı Bektaş Veli'nin.
Etkin güçle ham insanı olduran.
Sevgisiyle gönülleri dolduran.
Medet diyen, düşkünleri kaldıran.
Eli güzel Hacı Bektaş Veli'nin.
Kendi cenazesin kendi götüren.

Dağları, taşları dile getiren.

Zemheri Ay'ında meyve yitiren.

Dalı güzel Hacı Bektaş Veli'nin.

DERVİS KEMAL⁵ budur benim gördüğüm.

Görüpte gönülden meyil verdiğim.

Otuz yıldır seve seve sürdürdüm.

Yolu güzel Hacı Bektaş Veli'nin.

Hacı Bektaş-ı Veli, şu ünlü sözüyle de Türk milletini ne kadar yüceltmişlerdir.

" Türk milleti, cihana hakim olmak için yaratılmıştır."

Hacı Bektaş-ı Veli, bu ünlü sözüyle Osmanlı Beyliğinin üç kıtada at

oyunatmalarına ve hükmetmelerine nutukta bulunmuşlardır⁶.

Osmanlı İmparatorluğu Hacı Bektaş-ı Veli, felsefesinden uzaklaştığı onun

evladına Kalender Çelebi'ye İsyancı dendiği başsız denilen yerde katledilip; miladi

1527 de Hacı Bektaş-ı Veli'nin postuna Kanuni Sultan Süleyman'ın hatunu Mahi devran'ın ağabeyisi Sersem Ali'yi, Dede Baba⁷ olarak oturmasından sonra Osmanlı İmparatorluğu önce duraklamaya girmiş, arkasından gerileme başlamış ve hızlı bir biçimde yıkılışa doğru gitmiştir.

2- Hünkar Pir Hacı Bektaş-ı Veli, insanı öldürmekle bir yere varılamayacağını; gönülle hem insana; hem de Hak'ka ulaşılacağını kadın, erkek, ırk, din mezhep ayrımı olmadan insanın merkez olduğunu şu özlü sözleriyle ne kadar güzel dili getirmişlerdir.

" - Karşısında ki insanın iyi olmasını isteyen, önce kendisi iyi

olmalıdır."

Hacı Bektaş-ı Veli

" - Kendini tanımayan, Çalab'ı da bilmez."

Hacı Bektaş-ı Veli

" - İyiliğe karşı kötülük; hayvanlıktır."

Hacı Bektaş-ı Veli

" - Biz dile ve söze bakmayız; öze ve hale bakarız."

Hacı Bektaş-ı Veli

" - Ayağa kalkacaksan; hizmet için kalk. Konuşacaksan

hikmetli konuş. Oturacağın zaman da edeple otur."

Hacı Bektaş-ı Veli

" - Hakikatın ilk makamı, toprak olacağımızın bilinmesidir."

Hacı Bektaş-1 Veli

" - İnsanın cemali, sözünün güzelliğidir. Kemali ise işinin dürüstlüğüdür."

Hacı Bektaş-1 Veli

" - Alimin sohbeti, cahilin ibadetinden daha faydalıdır."

Hacı Bektaş-1 Veli

" - Özünle, gözünle, sözünle işinde ol."

Hacı Bektaş-1 Veli

" - Daima iyiyi, güzeli, doğruyu öğrenebilmek için okuyunuz, Okuturuz."

Hacı Bektaş-1 Veli

" - Edep urbasını, sırtınızdan ölünceye kadar çıkarmayınız."

Hacı Bektaş-1 Veli

" - Az söyleyen, az yanılır."

Hacı Bektaş-1 Veli

" - Adem suretinde olan herkes adem değildir."

Hacı Bektaş-1 Veli

" - Gönül kabesini, üstün tutmak gerekir."

Hacı Bektaş-1 Veli

" - İnsanın olgunluğu; davranışlarının doğruluğundadır."

Hacı Bektaş-1 Veli

" - Kimsenin ayıbını arama; kendi ayıbını görür ol."

Hacı Bektaş-1 Veli

" - Konuşmada acele etme; doğruyu söylemekten geri durma."

Hacı Bektaş-1 Veli

" - Alınmayacak eşyayı satma."

Hacı Bektaş-1 Veli

" - Çağırılmadan gitme."

Hacı Bektaş-ı Veli

" - Sevgi ve acıma insanlık; hiddet ve şehvet ise hayvanlık

vasfıdır8."

Hacı Bektaş-ı Veli

Yaratılmışların içinde sadece insanda var olan akıl, izan ve hoşgörüyü özleşmiş Hacı Bektaş-ı Veli'nin bu ünlü sözleri dünyanın dört bir yanına dağılmış; insan sevgisi sayesinde çağdaş demokrasinin anahtarı kabul edilen Hümanizmin öncülüğü ile de din ve mezheplerin tutucu bağnazlığını da aşarak laik düşüncüyü yakalayarak; çağdaşlığı Türk insanına yüzyıllar öncesinde tanıştırmıştır.

Hacı Bektaş-ı Velî, Allah'ı insan eliyle yapılmış mabetlerde değil; insanın gönlünde ve onun özünde ki sevgi de bulmuştur.

Hacı Bektaş-ı Velî, Türk'ün Orta Asya bozkırında zaten ruhunda var olan engin hoşgörüsünü İslam'la geliştirerek; başka milletlere ve dinlere karşıda kullanmıştır. İnsan olmanın onurunu bakınız Hacı Bektaş-ı Velî, **"Eğer insan isen, ölmezsın korkma."** Diyerek ne güzel ifade etmiştir. Aşağıda ki iki dörtlükte onundur.

"Hararet nardadır, sac'da değildir.

Keramet hırkada, taç'da değildir.

Her ne arar isen kendinde ara.

Kudüs'te, Mekke'de Hac'da değildir.

Sakin ol, kimsenin gönlünü yıkma.

Gerçek erenlerin izinden çıkma.

Eğer insan isen, ölmezsın korkma.

Aşık'ı kurt yemez, uç da değildir." Hacı Bektaş-ı Veli

"Madde karanlığı, akıl nur'u ile;

Cehâlet karanlığı, ilim nur'u ile;

Nefis karanlığı, marifet nur'u ile;

Gönül karanlığı, aşk nur'u ile, aydınlanır."

Hacı Bektaş-ı Veli

"Dilin den Bismillâhırrâhmanırrahîm'i bırakmayan,

Gönlünde, sevgimizi taşıyan;

Yüzün de Hak'kın Nur'u, kulluğun izi ve eseri bulunan ;

Hâli ve dili ile bizi onaylayan,

Lütfü ihsân içinde, CENNET'tedir."

Hacı Bektaş-ı Veli

Hacı Bektaş-ı Veli'ye göre dinler temelini sevgiden; sevgi kaynağını insandaki gönülden almıştır. Peygamberimiz Hz. Muhammed Mustafa (A.S.) bir Kutsi Hadislerinde

"Lellake, levlak; levla hama halaktül eflak" mealen: " Ya Muhammed, sen olmasaydın bu arzı ve kainatı yaratmazdım."

Hacı Bektaş-ı Veli, önce insanı sonra İslamlığı savuna gelmiştir. İnsan olmadan; İslam'ın olamayacağını savunmuştur." İnsan olmanın temelini de şu vecizesinde ne güzel öz Türkçe olarak ifade etmişlerdir. ' **Eline, beline, diline Sahip Ol.**" İşte Türk'ün özünde olan bu olgu **Edeptir - Terbiyedir.**

Ulu Ceddi Hz. Ali Bin-ı Ebu Talip bir vecizelerinde:

" Benim birinci kardeşim insan; ikinci kardeşim mü'mindir."

Buyurmuşlardır.

Hacı Bektaş-ı Veli'nin örnek alınacak yaşantısında; insanların beğenisini kazanan, toplumların hoşuna giden İki Cihan serveri Peygamberimiz Hz. Muhammed Mustafa (A.S.) in:

" Ben Güzel ahlâkı tamamlamak üzere gönderildim." Diye buyurdıkları

Hadisinde olduğu gibi Ahlâkı, sevgiyi, hoşgörüyü yaşamlarında özümseyerek yansıtmış. Özlü sözlerinde de ifade etmiştir. O büyük Allah dostu Veli'nin her bir özdeyişinden bugün ciltler dolusu kitaplar yazılabilir.

Edep, Erkan hiza var.

Hacı Bektaş-ı Veli'de.

İnsanlığa seza var.

Hacı Bektaş-ı Veli'de.

Sevgi, saygı, hoşgörü;

Huzur, sukun, adalet.

Hak hakikat RIZA9 var.

Hacı Bektaş-ı Veli'de.

Hacı Bektaş-1 Veli, kadına büyük değer vermiş. Kadını hiçbir zaman ikinci sınıf birey olarak görmemiş. Kadına cinsiyet olarak bakmamış. İnsanın diğer yarısı olarak görmüştür.

Hacı Bektaş-1 Veli, kadını dört duvar arasında kalmaması gerektiğini savunmuş. Kadınla, erkeğin toplum içinde yan yana mutlu birbirine kardaş, yoldaş, ana, bacı olduğunu savunmuş; kendisine ikrarla (biatla) bağlı canlarda bu ulu Veli'nin sözlerinden çıkmamışlar; yüzyıllar boyu bu evrensel görüşü savunmuşlardır. Kadına karşı yapılan bağınazlığı hiç kabul etmemişlerdir. Biz sözü yine Hacı Bektaş-1 Veli'ye bırakalım. Bizlerin saifeler dolusu yazacağımızı Hacı Bektaş-1 Veli, bir dörtlükte ne kadar güzel ifade etmiştir.

" Erkek dışı sorulmaz muhabbetin dilinde.

Hak'kın yarattığı herşey, yerli yerinde.

Bizim nazarımızda kadın, erkek farkı yok.

Noksanlık, eksiklik senin görüşlerinde"

Hacı Bektaş-1 Veli,

Hacı Bektaş-1 Veli 'ye göre kadiri: Allah'ın Cemal (yüz güzelliği)

Esmâ'sından; **Erkek** de Allah'ın Celal (hiddet -sertlik) Esmâ'sından olgulaştığını savunmuştur.

"-Kızlarınızı okutunuz, onlar geleceğin anneleridir."

Hacı Bektaş-1 Veli

" - Kadının, yüzünün peçesi; kadınlık iffeti ve haysiyetidir."

Hacı Bektaş-1 Veli

" - Kadınları okudunuz."

Hacı Bektaş-1 Veli

" - Erkek pirin den; kadın, erinden sorulur."

Hacı Bektaş-1 Veli

" - Er'i, er den; er'i pir den ayırmanın derdine derman olunmaz. Ceddi pâkim ol Muhammed Mustafa'da şefaât kılmaz."

Hacı Bektaş-1 Veli

" - İncinsen de incitme."

Hacı Bektaş-1 Veli

" - Eline, diline, beline sahip ol."

Hacı Bektaş-1 Veli

" - Arifler hem arıdır; hem arıtcı."

Hacı Bektaş-1 Veli

" - Marifet ehlinin, ilk makamı edebidir."

Hacı Bektaş-1 Veli

" - İnsanın, cemali; sözünün güzelliğidir."

Hacı Bektaş-1 Veli

" - Nefsine ağır geleni; kimseye tatbik etme."

Hacı Bektaş-1 Veli

" - Hiç bir milleti ve insanı ayıplamayınız."

Hacı Bektaş-1 Veli

" - Düşünce karanlığına, ışık tutanlara ne mutlu."

Hacı Bektaş-1 Veli

" - Nebiler, Veliler, insanlığa Tanrı'nın hediyesidir."

Hacı Bektaş Veli

Hacı Bektaş-1 Veli, aile yuvasının kutsallığını, mutlu olmak için erkekle kadının beraberliğini, evlenmenin Allah'ın emri olduğunu kesin bir dille ifade etmişlerdir. Mücerretliği (evlenmemeyi) ısrarla menetmiştir.

Hacı Bektaş-1 Veli'nin dört kapı kırk makamında da evlenmenin Şeriatın dokuzuncu babı olduğunu belirtmişlerdir.

Hacı Bektaş-1 Veli, evlilikte erkek kadar, kadına da eşit sorumluluk vermiştir. Ehli sünnet cemaatında olduğu gibi erkeğe büyük haklar asla vermemiştir.

Hacı Bektaş-1 Veli, Erkannamesinde evlilik aktini (nikahı) Evladı Resül

soyundan olan pir veya mürid yüzyıllarca kıymışlardır. Evlenecek gençlerin reşit olmaları şartıyla vekaleti alınmadan , bizzat kendilerinin katılımıyla şahitlerin ve mevcut cemaatin huzurunda; kul hakkı yememek, zina, livata yapmamak çocuğunu diri diri öldürmemek diğer gerekli nasihatları da verilerek Allah'ın Kuran'ı Kerim de belirtilen emrine uyararak; Peygamberimiz Muhammed Mustafa (A.S.) kavli, altıncı torunu İmam Cafer-i Sadık Hazretlerinin iştihatı üzerine nikahları kıyılmış. Eşini öldürmeye teşebbüs, zina ve çocuğunu bile bile öldürmeye kalkma suçları dışında boşanmaya cevaz verilmemiştir. Nikahı kim kıydı ise boşanmayı da hayatta ise aynı

kişiler. Vefat etmiş iseler vekilleri karara bağlamışlardır.

Kısaca bugün Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Anayasasında olan Medeni

Kanun da yerini alan evlilik müessesesi Hacı Bektaş-1 Veli yüzyıllar öncesinde kurumsallaştırmıştır. Onun felsefesine ve biatına bağlı canlar yüzyıllar boyu uygulamışlardır.

" -Sevgi gönülde olgunlaşıp; gönülde meyve verir."

Hacı Bektaş-1 Veli

Hacı Bektaş-ı Velî, mutlu bireylerden, mutlu toplumlar olacağı tezini de savunmuşlardır.

Hacı Bektaş-ı Veli, ile aynı çağda yaşamış; emmizadesi (amcası) S. Haydar Ata'nın oğlu S. Hasan Gazi hazretlerinin en büyük oğlu Abdal Musa hazretlerinin de büyük kardeşleri S. Muhammed Abdal insanı ve gönüllü nasıl anlatmış birlikte okuyalım.

Mehemmed'im ata bin de atlı gez.

El içinde edepli gez, udlu gez.

Hatır yıkma, halk içinde tatlı gez.

Kul ol Mehemed'im, değme gönüle.

Mehemmed'im ata biner, artarsan;

Ağır gelir, amelini tartarsan.

Settar gibi, gördüğünü örtersen.

Kul ol Mehemed'im, değme gönüle.

Amel kazan, aramazlar aslını.

Turap ol da çiğnesinler üstünü.

İyman gibi yoldaş eyle dostunu.

Kul ol Mehemed'im, değme gönüle.

Sana derim, sana kaşları hercan.

Gumaşın geçerse, gumaşın harcan.

Gumaşın geçmezse, taş olur mercan.

Kul ol Mehemed'im, değme gönüle.

Ustazım Şıyh Hasan, adım Mehemedi¹⁰

İçerim doluyor, kula ne mihnet.

Para ile satın alınmaz Cennet.

Kul ol Mehemed'im, değme gönüle.

3- Hacı Bektaş-ı Veli, İslam dininin evrenselliğini, bütün dinlerin insanı mutlu kılmak için var olduğunu benimsemiştir. Fazla söze ne hacet var. Zaten atalarımız

" Fazla söz, Kuran'a yakışır." Buyurmamışlar mıdır?

Biz Hacı Bektaş-ı, Hacı Bektaş'dan okuyarak anlayalım.

" - Allâh'ı özümüzde; özümüzü Allâh'da bildik."

Hacı Bektaş-ı Veli

" - Mü'min'in gönlü Hak'kın Kâbesi'dir. Gönül ile Hak Tealâ arasında hicap yoktur."

Hacı Bektaş-ı Veli

" - İslâm'ın temeli güzel ahlâk; ahlâkın özü bilgi; bilginin özü akıldır."

Hacı Bektaş-ı Veli

" - Aşkın ateşinde yanarlar; bir daha yanmazlar."

Hacı Bektaş-ı Veli

" - Yolumuz, ilim, irfan ve insanlık sevgisi üzerine kurulmuştur."

Hacı Bektaş-ı Veli

" - Kur'an senin içinde olup; sen onun dışında kalmayasın."

Hacı Bektaş-ı Veli

" - Bizim, meclisimizin tarafı yoktur."

Hacı Bektaş-ı Veli

" - Gerçek farz, Allâh'a muhabbettir."

Hacı Bektaş-ı Veli

" - Bizim erkânımız; ahlâk'ı Muhammed'i ve edebi Ali'dir."

Hacı Bektaş-ı Veli

" - Din'ine dizlerinle değil; kalbinle bağlan."

Hacı Bektaş-ı Veli

" - Aşk meydanı, erenlerin ve bilenlerindir."

Hacı Bektaş-ı Veli

" - İmanın kemali; ahlâk güzelliğidir."

Hacı Bektaş-ı Veli

Bakınız insanı ve İslam'ı en iyi biçimde özümlemek için ne ulvi sözler bunlar Hacı Bektaş-ı Veli'ye ikrarla bağlı pırlar ve dervişler (Hak yolunu isteyen talipler) i Allah, Muhammed, Ali, Ehli Beyt ve On iki İmam sevgisi çerçevesinde İslam'ın tüm kurallarını bağınazlıktan uzak alarak; Aşiretten beyliğe; beylikten devlete ve üç kıtaya yayılan bir İmparatorluğun kurulmasına taş, tuğla, harç koyarak düşüncelerini de sevenleriyle birlikte üç kıtaya ve Dünya'ya yaymışlardır.

" Edeb, erkana bağlıdır ayağımız, başımız.

Güllerden koku almıştır toprağımız, taşımız.

Soframızda yenilen, lokmalar hep helâldir.

Yiyenlere nur olur ekmeğimiz, aşımız."

Hacı Bektaş-ı Veli

Hacı Bektaş-ı Veli, Türkçeyi ibadet dili olarak da benimsemiştir diye yukarıda yazmıştım. İşte onun bugüne kadar pek bilinmeyen Türkçe beşli hece ölçülü dörtlük esasında ki sofraya duasını buraya alıyorum.

Şebberi, şübber

mürşidi rahber.

Sundular Kevser.

Elhamdülillah.

Sofra Ali'nindir.

Himmet veli' nindir.

Şöhret dinindir.

Elhamdülillah.

Hak' dır Muhammed.

Almışız himmet.

Bulmuşuz rahmet

Elhamdülillah.

Muhammed güldür.

Pirimiz bülbüldür

Cümlemiz kuldur

Elhamdülillah.

Dosta mihmanız.

Cümlemiz canız.

Müsli imanınız.

Elhamdülillah.

Aslımız nurdur.

Vaktimiz surdur.

Sözümüz budur.

Elhamdülillah.

Hacı Bektaş'ın zikri.

El fakru, fakri.

Bu demmin şükrü.

Elhamdülillah.

Biz yine Hacı Bektaş-1 Veli'den dinleyelim.

" - Hak'ka erişebilmek için, büyüklere ve doğrulara yaklaşın."

Hacı Bektaş-1 Veli

**" -Maddeden Allah sırrına kadar her ne varsa, kişi kendinde
bile ve bula."**

Hacı Bektaş-1 Veli

" Çalap, mü'min kulunun gönlündedir."

Hacı Bektaş-1 Veli

**"- Özünde ve sözünde temiz olmayanların, imanı tam
değildir."**

Hacı Bektaş-1 Veli

" - Şükredenin yardımcısı Allah'dır12."

Hacı Bektaş-1 Veli

" - Allah ile gönül arasında perde yoktur."

Hacı Bektaş-1 Veli

4- Hacı Bektaş, Türk töresinin temeli olan Edeple - terbiyeyi İslam inancı

içinde en doğru yorumlayan bir Veli'dir.

Hacı Bektaş-1 Velî, Orta Asya bozkırından misafirperverliği de beraberinde getiren Türkün benliğiyle özdeşleşmiş büyük insandır. Misafiri (konuk) mihman. Mihmanı da Ali olarak tanımlamış. Konuğunu baş tacı etmiştir.

Bir fincan Türk kahvesinin kırk yıl hatırı olurda. Bir sofraya dolusu yemeğin
ömür boyu hatırı olmaz mı? Elbette ki olur.

Halk ozanları yiyip, içmeyi; halk edebiyatında ki örnekleriyle ne güzel
anlatmışlardır. Hacı Bektaş-ı Veli Hazretlerinin çağdaşı ve müshibi S. Hacı Ali13 Turab-ı
bakınız ne güzel anlatmış.

" Yen yedirin, yedirmekten farimen.

Müşahipsiz yedi adım yürümen.

Müşahibi olmayan kişiyi,

Salacasından tutupda götürmen."

Hak, hakikat yasası.

Hacı Bektaş Velî'de.

İman,ıkrar esası.

Hacı Bektaş Velî'de.

Edep, Erkân görgüsü.

İlim, irfan bilgisi.

İnsanlığın sevgisi.

Hacı Bektaş Velî'de.

Aşkî yaşam, muhabbet,

Kutluluk tacı devlet;

Barış, güven, saadet,

Hacı Bektaş Velî'de.

Birlik, dirlik meydanı.

Doğru yolun yordamı.

Adlin şerefi, şanı,

Hacı Bektaş Velî'de.

Feyzi, İlâhi seli;

İlmi Ledünün yeli.

Sefkatlı kudet eli.

Hacı Bektaş Velî'de.

Sağlam, itikat bağı,

Kardeşliğin oymağı.

Ser çeşmenin kaynağı.

Hacı Bektaş Velî'de.

Muhammed Ali yârlığı.

Zahir, Batın sağlığı.

Özün, özü varlığı.

Hacı Bektaş Velî'de.

Kur' an, nizamı, ahkâmı.

Dört kapıyla, kırk makamı.

Kurtuluş, imdât, imkânı,

Hacı Bektaş Velî'de.

...

5- Kuran'ı Kerim'in ilk inen ayeti Alak Suresi birinci Ayetidir.

Bismillahirrahmanirrahim

"İkre' bismi rabbikelleziy halaka."

Meali: " **Herşeyi yaratan rabbinin adıyla oku.**" Görüyoruz ki Allah'ın ilk emri **Oku** ile başlıyor.

Peygamberimiz Hz. Muhammed Mustafa (A.S.) bir hadislerinde: " - **Beşikten mezara kadar okuyunuz.**"
Buyurmuşlardır Peygamberimiz Hz. Muhammed Mustafa (A.S.) bir başka hadislerinde: " - **İlim Çin'de ise git öğren.**" Buyurmuşlardır.

Bugün ilim bizlerin ayakları dibinde. Çünkü ülkemizin pek çok ilinde Üniversite yada yüksek okullarımız var. Çin' e kadar gitmeye hiç gerek yok.

Allah'ın Arslanı Hz. Ali, bir vecizelerinde:

"-Bana bir harf öğretenin, kırk yıl kölesi olurum." Diye buyurmuşlardır. Hz. İmam Ali hazretlerinin bu ulvi sözünü bakınız Sayın Ali Rıza Köseoğlu nasıl yorumlamıştır

" Haklı imiş Hazreti Ali.

Bir harf öğretene köle olurum demekle.

Kendi hayatımın efendisi oldum.

Okumasını öğrenmekle."

Yine aynı büyük insan, Hz. Ali:

" - Okunmayan kitap Kağıt tomarıdır." Buyurmuşlardır. Cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk ise:

" Hayatta en hakiki mürşid, ilimdir." Diye yukarda söylenenleri özetlemeye çalışmıştır.

Biz konuyu biraz dağıttık galiba. Yine konumuza Hacı Bektaş-ı Veli ile devam edelim. Bu büyük Allah dostu ilim, irfan konusunda neler demiş. Birlikte onun engin sözlerine bakalım.

" - Ara bul."

Hacı Bektaş-ı Veli

" - İlimden gidilmeyen yolun sonu; karanlıktır."

Hacı Bektaş-ı Veli

" - Mura da ermek; sabır iledir."

Hacı Bektaş-ı Veli

" - Araştırma, açık bir sınavdır."

Hacı Bektaş-ı Veli

" -Biliniz ve Görünüz."

Hacı Bektaş-ı Veli

"- İlim açıklıktır."

Hacı Bektaş-ı Veli

" - İlimi ve bilgiyi yüce tutan kimse hiçbir zaman alçalmaz."

Hacı Bektaş-ı Veli

" - Alimlere ve kendini bilenlere alçak gönüllülük yaraşır."

Hacı Bektaş-ı Veli

Her şeyle birlikte ilim ve irfan da insanda olduğunu bilmek bir yücelik olsa gerektir.

" Fişi pirize tak.

İdrak lambasını yak.

Eğer Hak'kı arıyorsan.

Dön, dolaş kendine bak."

A. Köseoğlu

Cehalet aşlamazdı.

İlim, irfan olmasaydı.

Gerçek anlaşılmazdı.

İlim, irfan olmasaydı.

Dünya'yı elem sarardı.

İnsan yerinde sayardı.

Yaşamak neye yarardı.

İlim, irfan olmasaydı.

İkellikler silinmezdi.

İlerisi görünmezdi.

Okuması bilinmezdi.

İlim, irfan olmasaydı.

Makinalar çalışmazdı.

Gökte uçaklar uçmazdı.

Ampüller ışık saçmazdı

İlim, irfan olmasaydı.

Alimler ilaç bulmazdı.

Hastalar iyi olmazdı.

Doktorlar taktir olmazdı.

İlim, irfan olmasaydı.

Barajlar kurulamazdı.

Sular durulamazdı.

Madenler bulunamazdı.

İlim, irfan olmasaydı.

Güçlükler aşılamazdı.

İşler başarılamazdı.

Ağır yük taşınamazdı.

İlim, irfan olmasaydı.

Tüneller açılmazdı.

Trenler çalışmazdı.

Radyolar konuşamazdı.

İlim, irfan olmasaydı.

Fabrikalar işlemezdi.

Denizde gemi gitmezdi.

Yürümeyle yol bitmezdi.

İlim, irfan olmasaydı.

Bilgisayar çalışmazdı.

Çağlar kolay aşılmazdı.

Aydınlığa koşulmazdı.

İlim, irfan olmasaydı.

Hak'sız Alem kararırđı.

Aşksız, şevksiz yaşanırdı.

İmansızlık çoğalırdı.

İlim, irfan olmasaydı.

Aklın ışığı yanmazdı.

Gönüller rahat bulmazdı.

RIZA14 bunları yazmazdı.

İlim, irfan olmasaydı.

Eğer ilim ve irfan olmasaydı cehalet insanlığı boğar, yok ederdi. Sayın Köseoğlu'nun dediği gibi insanlık, ilim ve irfanlık adına hiç bir şey yapılmazdı.

Günümüzde cehalet insanlığın arasında ne yazık ki kol geziyor. Hangi cehalet mi? Cahil, Kır cahil, kara cahil, zır cahil.

Birkaç sözde cehaletten yazalım istedim. Toplumumuzda ki cahiller kızmasın diye.

" - Dünyada her derdin bir devası vardır. Cehaletin ise yoktur."

Hz. Lokman Hekim

" - Kainatta var olan her nesne bir şeydir. Cahil hiç bir şey değildir."

Hz. Ali

" - Kainatta hiç bir ışığın aydınlatamadığı tek karanlık; cahalettir.

Hz. Mevlana Celalettini Rumi

" - Efendiler gerçek kurtuluş istiyorsak; herşeyden önce bütün hızımızla ve gücümüzle cehaleti yok etmeye mecburuz."

Mustafa Kemal ATATÜRK

" - Efendiler, eğitimin pahalı olduğunu söylüyorsunuz. Cehaletin nelere mal olacağını biliyor musunuz?"

Amerika'nın ilk Cumhurbaşkanı

" Cahille sohbet zordur bilene. Cahil ne gelirse söyler diline."

Atasözü

" Cahille etsen sohbet ,

Elbet başa bela gelir.

Ehli ile etsen kavga.

Korkar Hak'tan yola gelir

Aşık Hasan Göktepe'nin mezartaşından.

"Cahalet karanlık geceye benzer." H. T.

Sanıyorum bu kadar cehaletle ilgili söz yeter kanısındayım.

6- Hacı Bektaş-ı Veli, iki cihan serveri Hz. Muhammed Mustafa'nın pak

neslinden Anadolu'ya gelenleri ikrar bağı ile birbirlerine bağlayarak; bir araya getirmiş. Unutulmaması içinde Makalatı-ı Karadeniz isimli esere kayıt ederek İslâm'ın özünü Türk kültürüyle birleştirmiştir.

Hacı Bektaş-ı Veli, Anadolu da ki tüm Ali evlat Nesli Muhammed soyundan gelenleri kendisine ikrar bağı ile bağlamıştır. Örneğin: S. Hacı Murad-ı Veli'yi16, S. Hacı Ali Türabı Veli'ye, S. Hacı Ali Türabı Veli'yi18; S. Kalender Veli'ye, S. Kalender Veli'yi18, S. Ali Otman Baba'ya, S. Ali Otman Baba'yı19, S. Sultan Sücaettin Veli'ye, S. Sultan Sücaettin Veli'yi20 de kendilerine biatla bağlamıştır. S. Ali Otman

Baba Rumeliye geçince tüm kendine bağlı Talipleri evladından Müsahip olduğu S. Sultan Sücaettin Veli evlatlarına bağlamış. S. Sultan Sucaettin Veli Hazretlerinin makamının uzak oluşu nedeniyle On altıncı yüzyılda S. Kalender Veli evlatları, S. Hasan Dede21 Veli Sultan'a bağlanmıştır. S. Cibali22 Ocağı S. Kalender Veli Ocağına da emaneten 16. Yüzyılda bağlanmıştır. S. Mehemed Abdal23 Hacı Bektaş-ı Veli, nin emmi zadesinin oğlu olarak yüzyıllarca S. Pir Hasan (Malatya yöresi) evlatlarına bağlı kalmıştır. Miladi 1839 tarihinden sonra S. Hacı Ali Turab-ı ocağına bağlanmıştır24.

Bir başka örnekte de S. Sabur'u, Ocağını (Malatya, Elazığı yöresinde) S.Kureşhan'a Ocağına, S. Kureşhan'ı, Ocağını (Erzurum, Tunceli yöresinde) S. Baba Mansur'a Ocağına, S. Baba Mansur Ocağını da,(Tüm Doğu anadolu illeri) S. Agu İçen Ocağına (Tüm Doğu Anadolu illeri), S. Agu İçen Ocağını da yine Hacı Bektaş-ı Veli, kendilerine ikrâr bağı ile bağlamışlardır.

Bir başka ikrar bağı örneğini vererek üçleyecek olursam: S. Ali Seydili Ocağını (Çorum, Yozgat yöresi). S. Şah İbrahim Veli Ocağına (Malatya,Çorum, yöresi); S. Şah İbrahim Veli Ocağına da, S. Dede Garkın Sultan Yusuf Ocağına (Malatya Çorum Alaca yöresi); S. Dede Garkın Sultan Yusuf Ocağına da; S. Garip Musa (Sivas İli başta olmak üzere tüm Anadolu yöresi) Ocağına; S. Garip Musa Ocağını da S. Hıdır Abdal Ocağına(Çorum, Sivas, Erzincan yöresi), bu Ocağı da S. Hünkâr Pir Elacı Bektaş-î Veli kendilerine bağlamışlardır.

Diğer Anadolu'daki ocakları da aynı şekilde yine "since" biri birilerine bağlamıştır. Bu S. Ocaklarının evlatları da aynı İkrar bağıni yüzyıllardan günümüze kadar getirmişlerdir. Bu Ocakların menşe-i bakımından bugün hangi il sınırları içinde olduklarını kısaca bir bakalım

Anadolu'da ki belli başlı S. Ocaklarının bazıları şunlardır.

S. Ali Badili Ocağı (Çorum, Yozgat yöresi), S. Sarı Saltuk Ocağı (Tunceli, Kars Karadeniz yöresi), S. Hubyar Sultan Ocağı (Tokat yöresi), S. Üryan Hızır Ocağı (Erzurum, Erzincan, Sivas yöresi), S. Koyun Baba Ocağı (Çorum Osmancık yöresi), S. Koca Haydar Ocağı (Afyon, Kütahya yöresi), S. Koca Leşker Ocağı (Erzurum, Erzincan, Tunceli yöresi)" S. Koca Saçlı Ocağı (Denizli yöresi)" S. Saadetin Ocağı (Toroslar yöresi), S. Yahyalı Ocağı (Toroslar yöresi), S. Selahattin Ocağı (Toroslar, Kayseri yöresi), S Veli Baba Ocağı (İsbarta Senirkent yöresi), S. Abdal Musa Ocağı (Antalya Elmalı ve Senirkent yöresi), S Emirce Sultan Ocağı(Yozgat, Sivas yöresi), S. Kara Pir Bat Ocağı(Sivas, Tokat yöresi), S. Şeyh Edibali Ocağı (Bilecik, Manisa yöresi), S. Sultan Yalıncağ Ocağı(Sivas, Erzincan yöresi), S. Sultan Samut Ocağı(Çorum, Sivas, Yozgat yöresi), S. Kahvecioğlu Ocağı (Amasya, Tokat yöresi), S. Pir Sultan Ocağı (Sivas, Çorum yöresi), S. Ali Sultan (Kızıldeli) Ocağı(Çankırı, Çorum, Kırşehir yöresi), S. Celel Abdal Ocağı(Tunceli yöresi), S. Derviş Cemal Ocağı(Tunceli, Erzincan ve Sivas yöresi), S. Güvenç Abdal Ocağı(Trabzon, Kars yöresi), S. Emirlibeyliler Ocağı(Denizli, Manisa yöresi), S. Hüseyin Abdal Ocağı(Trakya yöresi), S. İmam Zeynel Ocağı(Elazığ, Malatya yöresi), S kanber Abdal Ocağı(İzmir, Muğla yöresi), S. Munzur Abdal Ocağı(Erzurum, Tunceli yöresi), S. Düzgün Baba Ocağı (Tunceli yöresi), S. Mahmut Hayrani Ocağı (Eskişehir, Tunceli Elazığ yöresi), S. Sinemli Ocağı(İzmir yöresi), S. Şeyh Ahmet Dede Ocağı (Malatya, Konya Çumra yöresi), S. Şeyh Çoban Ocağı (Yozgat, Kayseri yöresi), S. Yanyatır Ocağı (Amasya, Kayseri yöresi), S. Ateşoğlu Ocağı (Karadeniz yöresi), S. Battal Gazi Ocağı (Eskişehir yöresi), S. Bostan Kolu Ocağı (Amasya yöresi), S. Bulduklu Ocağı (Trakya yöresi), S. Çıplak Ali Ocağı (Yozgat, Kırıkkale yöresi), S. Kulu Ocağı (Hasan Dede, Yozgat yöresi), S. Bulduklu Ocağı (Trakya yöresi), S. Çarşambalı Ocağı (Trabzon yöresi), S. Çavdarlı Ocağı (Toroslar yöresi), S. Derviş Baba Ocağı (Yozgat ve Kayseri yöresi), S. Derviş Beyaz Ocağı (Manisa yöresi), S. Dinçli Ocağı(Bolu yöresi), S. Eraslan

Ocağı(İstanbul yöresi), S. Eşikli Ocağı(Yozgat, Kayseri yöresi), S. Gemalmazlı Ocağı (Erzincan, Tunceli yöresi), S. Gözcü Karaca Ahmet Ocağı (Afyon, İstanbul yöresi), S. Hamzeli Ocağı(Yozgat yöresi), S. Horasanlı Ocağı(Erzurum yöresi), S. Işıklı Ocağı (Denizli yöresi), S. İmam Rıza Ocağı(Amasya, Tokat yöresi), S. Karaköseli Ocağı(Ağrı yöresi), S. Keçeci Baba Ocağı (Amasya, Giresun yöresi), S. Koçu Baba Ocağı (Kırıkkale yöresi), S. Yağdanı sultan Ocağı(Eski,şehir, Ankara yöresi), S. Kul Himmet Ocağı(Sivas yöresi), S. Azlum Abdal Ocağı (Sivas yöresi), S. Yunuslu Ocağı (Trakya yöresi), S. Yılanlı Ocağı (Yozgat, Sivas yöresi), S. Uzunelli Ocağı (Toroslar yöresi), S. Yağmurlu Ocağı (İzmir yöresi), S. Sultan Samut Ocağı (Yozgat, Çorum, Sivas yöresi), S. Mazlum abdal Ocağı (Sivas yöresi), S. Pamuklu Ocağı (Adana, Mersin yöresi), S. Perşembeli Ocağı (Karadeniz yöresi), S. Sarıbal Ocağı (Denizli yöresi), S. Mecdan Ocağı(Elazığ yöresi), S. Gazi Ocağı (Eski,şehir yöresi), S. Ümmü Kemal Ocağı (Bolu, Çankırı yöresi), S. Seyfi Ocağı(Afyon yöresi), S. Seyfilı Ocağı (Manisa yöresi), S. Sımık Abdallı Ocağı (Kır,şehir yöresi), S. Söylemezoğlu Ocağı (Ankara, Kırıkkale yöresi), S. Dalmaz Ocağı (Ankara, Kırıkkale yöresi), Şeyh Bedrettin Ocağı (Amasya yöresi), S. Şazali Ocağı (Erzurum yöresi), S. Şeyh Safi Ocağı (Güney Horasan yöresi), S. Abalı Baba Ocağı (Ankara yöresi), S. Şah Kalender Ocağı (Sivas yöresi), S. Mehmet Dede Ocağı (Çorum, Osmancık yöresi), S. Kum Baba Ocağı(Denizli, Çankırı yöresi), Sarı İsmail Baba Ocağı (Çankırı yöresi), S. Sabri Ocağı (Çankırı Yapraklı yöresi), S. Gül Baba Ocağı (Ankara yöresi), S. Tozluoğlu Ocağı (Ankara yöresi), S. Dedemoğlu Ocağı (Çorum Sungurlu yöresi), ve şuan ismini anımsayamadığım tüm S. Ocakları sin (yaş) veya on iki İmam'ın hangisinin soyundan geldiğine bakılarak birbirlerine en üste de Hünkâr Pir Hacı Bektaş-ı Veli'ye ve evladına biat (ikrar) bağı ile yüzyıllarca bağlı kalmışlardır.

Yıllık görgüler, yukarıdan aşağıya Hünkâr Pir Hacı Bektaş-ı Veli ve evladı Çelebiler den başlayarak bir yılın muhasebesi yapılmış, eline sahip olmayanlar "hırsızlar" diline sahip olmayanlar (insanı incitenler, pire, dine, Kuran-a ve yüce Allâh'a dil uzatanlar) beline (zina yapanlar) Üzerinde kul hakkı olanlar bu hakları

ödettiler; görgü anında haklılar hakkını almış; toplum düzeni sağlanmıştır.

Bu görgülerde kısaca yüzyıllardır, üç yüz altmış beş günün muhasebesini (değerlendirmesi) yapmışlar. Hak Yolunun yolcuları bir başka anlamda Hak'kı isteyen talipler toplumsal tüm sorunları kendi içlerinde rızalaşarak çözmüşlerdir

"Ak doğruya, bak doğruya;

Yardımcıdır, Hak doğruya"

Kişi yaptıklarının muhasebesini kendisi yapmalı; bir başka anlamda kendi yaptığını kendisi görüp; kendi kendini vicdan mahkemesinde yargılsa; ülkemizdeki suç işleme oranı düşerek toplumsal barışın sağlanacağı kanısındayım. İşte şairin dediği gibi **" Bahçeler o zaman bekçiyi neyler."**

Başta Hacı Bektaş-ı Veli'nin ve emmizadeleri olan Ali evlat nesli Muhammed neslinden gelen pak Ocakzadelerin Anadolu da yüzyıllardır uyguladıkları bu sistem tüm yurt sathına yayılıp; insanlarımızın olgunluğa ulaşmasına katkı sağlayacağı kanısındayım.

Yukarıda isimlerini yazdığımız Anadolu topraklarındaki Ocakların neslinden

gelen tüm evlatları bugün Atatürk İlke ve İnkılâplarına sım sıkı bağlı olduklarını görmem beni çok mutlu etmiştir. Çünkü Atatürk İlke ve İnkılâpları insanın insanca yaşaması için şarttır. İnsan onuruna da bu yaraşır.

Osmanlı İmparatorluğu Tarihinde Celali İsyancıları adıyla bilinen geniş halk kitlelerini de etkileyen isyanların bir tanesi de Kalender Çelebi isyanıdır Osmanlı Arşivlerinde İsyancı Kalender adıyla bilinen şahıs Balım Sultan Hazretlerinin küçük kardeşi olup; Babası Hacı Bektaş-ı Veli hazretlerinin sülbünden Mürsel Bali'dir. Anneleri Karadağ Prensinin İslam'ı kabul etmiş Zeynep25'çik hatundur.

Osmanlı Padişahlarından Kanunî Sultan Süleyman Han 1526 da tahta oturur. Kısa süre sonrada Macaristan seferine çıkar. Şeyh İslam Ebu Suut Efendi'nin isteği doğrultusunda padişah ağır bir toprak vergisi çıkarmış. Konulan bu vergiye karşı gelenler ise ağır bir şekilde cezalandırılmışlar. Tımarlı Sipahiler ile Anadolu'daki pek çok aşiret İsyancı Kalender'in komutasındaki bu ayaklanmayı katılmışlardır.

Kanunî Sultan Süleyman Macaristan seferini yarıda keserek; İstanbul' a dönerek; Sadrazam İbrahim Paş26a'yı isyanı bastırması için görevlendirmişler.

Nitekim Celalzade Tarihinde, Sadrazam İbrahim Paşa Kalender Çelebi'nin ordusundaki isyancı Tımarlı Sipahileri topraklarını geri vermek şartıyla kandırdığını Kalender Çelebi'nin mahiyetindekilerin ikiye bölünerek, dağıldığını ve başsız adı verilen yerde Kalender Çelebi'nin başı vurularak cenazesi 22 Haziran 1527 de bugünkü Hacı Bektaş ilçesine getirilerek; ağabeyi Balım Sultan yatırımın sol tarafına gömüldüğü yazılıdır.

Yukarıda kısaca anlattığım olaydan sonra Kanunî Sultan Süleyman Eşi (Hanımı) Mahidevran Sultan'ın ağabeyi Sersem Ali'yi, Dedebaba olarak Hacı Bektaş kasabasına göndermişlerdir.

Bu tarihten sonra Hacı Bektaş'ta hem neslinden gelen Dedeyan (Çelebiyan) kolu; hem de Babalık (Babayan) kolunu birlikte görmekteyiz. İki kol arasında yüzyıllardır süren bir çekişmenin de yaşandığını tarih sayfalarından okuyoruz.

Osmanlı Padişahlarından 11. Mahmut Han taç, hırka giymek için Bugünkü Hacıbektaş İlçesine 1826 yılında geldiğinde Postnişin Çelebiyan Kolundan S. Hamdullah Efendi'nin kendilerini Kırşehir'de karşılamadığını ileri sürerek İstanbul'a döndüklerinde Katline ferman buyurmuşlar. Fakat annelerinin ısrarı üzerine katlinden vazgeçip; Amasya İline menfisine (sürgün) ferman yazdırmışlardır.

11. Mahmut Han 1826 yılında hem Yeniçeri ocağını ortadan kaldırmışlar; hem de İmparatorluk sınırları içindeki tüm Bektaşî Dergahları Lagv (kaldırılmıştır) edilmiştir.

Fakat, 11. Mahmut Han'ın bir başka fermanıyla Hacı Bektaş Kasabasında

Pirevinde ki postnişin Sabri Nebi Dede baba çıkarılmamış amma Koca Kafa lakabıyla anılan Mehmet Said Efendi²⁷ Bektaşîliği Nakşibendiliğe çevirmek vazifesi verilmiştir.

11. Abdülmecit Han zamanında İmparatorluk sınırları içindeki Bektaşî Dergahları yeniden uyandırılmıştır.

1925 yılında 677 sayılı Tekke ve Zaviyelerin kapatılması ile ilgili kanunun

yürürlüğe girmesiyle de Bektaşîlik de resmen kapanmıştır. Kanunun yürürlüğe girdiği tarih de ki son posta oturan Salih Niyazi Dede baba Türkiye'den ayrılarak; Tiran'a yerleşmiştir²⁸

Hacı Bektaş-î Velî adına kurulmuş Osmanlı Dönemindeki ve bugünkü tüm Bektaş-i Dergahları⁹ ve onların yayıldıkları alanları bakalım:

Hacı Bektaş Pir evi dergâhı,

İstanbul'daki Bektaşî Dergâhları şunlardır: Merdivenköy Şah Kulu Dergâhı , Çamlıca Dergâhı, Öküz Limanı Dergâhı, Rumeli Hisar Şehitler Dergâhı, Sütlüce Cafer Abad Dergâhı, Karaağaç Teber Baba Dergâhı, Gümüşsuyu Karyağdı Baba Dergâhı, Topkapı Dergâhı, Kazlıçeşme Erikli Baba Dergâhı,

(Bu Dergâhlarından Şahkulu ile Erikli Baba Dergâhı ayakta olup diğerleri tamamen yok olmuşlardır.) Keçiderisi mevkiisindeki Kanaat Baba Dergâhı ile Denizlerde Horasan-ı Ali Baba Dergâhı da mamur halde olduğu halde 1826 yılından sonra postnişin tayin edilmemiş ve bugün başka amaçlarla kullanılır durumdadırlar.

BULGARİSTANDAKİ BEKTAŞ-İ DERGAHLARI:

Deliorman'da Pehlivan Hasan Demir Baba Dergâhı, mamur halde olduğu halde 1826 dan sonra postnişin yoktur.

Ballı Baba Dergâhı, mamur halde olduğu halde 1826 dan sonra postnişin tayin edilmemiştir.

Ruşçuk'ta Melek Baba Dergâhı, mamur halde olduğu halde 1826 dan sonra postnişin tayin edilmemiştir.

Kozluca'da Musa Baba Dergâhı, mamur halde olduğu halde 1826 dan sonra postnişin tayin edilmemiştir.

Hasköy de Otman Baba Dergâhı, mamur halde olduğu halde 1826 dan sonra postnişin tayin edilmemiştir.

Not: Bu dergahların çoğu yakın zamandaki Bulgar mezaliminde zarar görüşlerdir.

YUGOSLAVYA'DAKİ BEKTAŞ-İ DERGAHLARI:

Benaluka Dergâhı, mamur halde olduğu halde postnişin yoktur.

Üsküp Dergâhı, mamur halde olmayıp tamamen yıkılmıştır. İştip Dergâhı, mamur halde olduğu halde postnişin yoktur. Köprülü Dergâhı, mamur halde olduğu halde postnişin yoktur.

Prizren ve Yakova Dergahları Arnavutlukta iken Yugoslavya sınırlarında kalmış olup; Yakova dergâhında postnişin mevcuttur.

Not: Bu dergahlar Sırp tarafında Bosna Hersek savaşında zarar görmüşlerdir.

ARNAVUTLUK'TAKİ BEKTAŞİ DERGAHLARI: Kalkandelen Dergâhı postnişini var olup, mamur haldedir. İşkodra Dergâhı, postnişini olup mamur haldedir.

Elbasan Dergâhı, postnişini olup, mamur haldedir.

YUNANİSTAN'DAKİ BEKTAŞİ DERGAHLARI:

Dimetoka S. Ali Sultan Dergâhı mamur halde olup; postnişini yoktur. Selanik Kesrin Dergâhı mamur olmayıp; yıkıntı halindedir

Katerin Dergâhı Yunanlılar tarafından Kilisiye çevrilmiştir Manastır Hodra Dergâhı kısmen yıkıktır.

Selanik Sancaktar Dergâhı kısmen yıkıktır. Teselya'da Gino Kastro Dergâhı mamur haldedir. Dürbalı Baba Dergâhı mamur haldedir Mora Yenişehir Dergâhı mamur haldedir.

Korfı,adasında Saltık Baba Dergâhı mamur haldedir.

Girit Adasındaki dergahlar:

Kandiye Ali baba Dergâhı mamur olmayıp; virane halindedir. Hasan Baba Dergâhı mamur olmayıp; virane halindedir. Kıbrıs'daki Bektas-î Dergahı:

Kırklar Dergâhı mamur halde olup; postnişini vardır.

İTALYA'DAKİ BEKTAŞİ DERGAHI:

Kadim Baba Dergâhı mamur halde olup; postnişini yoktur.

MACARİSTAN'DAKİ BEKTAŞİ DERGAHLARI:

Gül Baba Dergâhı mamur halde olup; postnişini vardır

FRANSA'DAKİ BEKTAŞİ DERGAHLARI:

Divane Baba Dergâhı Sen Nehri kıyısında mamur halde olup; postnişini yoktur.

Sadık Baba Dergâhı mamur halde olup; postnişini yoktur.

MISIR'DAKİ BEKTAŞİ DERGAHI:

Kaygusuz Sultan Dergâhı mamur halde olup; postnişini yoktur. Bugün Atom Reaktörü Araştırma Merkezi haline getirilmiştir.

SURİYE BEKTAŞİ DERGAHI:

Halep Bayram Baba Dergâhı mamur halde olup; postnişini yoktur.

IRAK'TAKİ BEKTAŞİ DERGAHLARI:

Gürgür Baba Dergâhı mamur halde olup; bugün Kadri Tekkesi haline getirilmiştir.

Kazimiye Dergâhı mamur halde olup; postnişini yoktur. Necef Dergâhı mamur halde olup; postnişini yoktur

Not: Irak, İran savaşı ile Körfez savaşlarında bu Dergahlar çok büyük zararlar görmüşlerdir.

AMERİKA'DAKİ BEKTAŞI DERGAHI:

Michigan Eyaletinin Toylar Kasabasında Recep Ferdi Baba tarafından bir Bektaş-i Dergâhı kurulmuştur.

ANADOLU'DAKİ DERGAHLAR:

Sivas'ta Masumlar Dergâhı mamur halde olmayıp kapatılmıştır. Uşakta Hasım Sultan Dergâhı mamur halde olmayıp kapatılmıştır. Kırşehir'de Banun Sultan Dergâhı mamur halde olmayıp; kapatılmıştır. Nevşehir'de Nurettin Baba Dergâhı mamur halde olmayıp; kapatılmıştır. Elmalıda Abdal Musa Dergâhı mamur halde olup; postnişini vardır Fenike'de Kafi Baba Dergâhı mamur halde olmayıp; kapatılmıştır. Yatağanda Yatağan Baba Dergâhı mamur halde olmayıp; kapatılmıştır. Torbalıda Torbalı Baba Dergâhı mamur halde olmayıp; kapatılmıştır. Denizlide Teslim Sultan Dergâhı mamur halde olmayıp; kapatılmıştır.

Bursa İnegöl'de Geyikli Baba Dergâhı mamur halde olup; postnişini yoktur. (Nakşibendi itikatına geçmişlerdir.)

Çanakkale de Babalar Dergâhı mamur halde olmayıp; kapatılmıştır İçel de Sait Emre Dergâhı mamur halde olmayıp; kapatılmıştır.

İzmir de Eşrefpaşa ile Karataş Dergâhları mamur halde olmayıp; kapatılmıştır.

7- Hacı Bektaş-ı Velî'nin Cumhuriyete kadar olan aile düzenine

katkıları:

Hünkâr Pir Hacı Bektaş-i Velî, Ceddi Pakî Hz. Muhammed Mustafa (A.S.) ın "Evladımın arkasından ayrılmayın helâk olursunuz. Evladımın, önüne sakına

geçmeyiniz; yine helak olursunuz." Hadisinden hareket ederek Hacı Bektaş-ı Velî kendisine Biat (ikrar) bağı ile kendilerine bağlı Anadolu da yeni dünya evine giren gençlerin nikahı yüzyıllardır Ocakzadelerin kıyması gerektiği kuralını koymuştur.

Sevenleri ile kendilerine gönülden ikrarla bağlı canlar da bu konulan kurala

aynen uymuşlardır. Nikah anında Müntehine Suresi onuncu Ayet hükmünce de Mehir de koymuşlardır

Hacı Bektaş-ı Velî, Erkeği biatla Pir'ine; kadını da erine (erkeğine) İkrarla ' bağlamıştır.

Hacı Bektaş-ı Velî, ve Ocakzadeler Biati İsra Suresi yetmiş birinci ayet hükmünce almışlar. Biat esnasında pir yada mürşid. Al-ı İmran Suresi yüz üçüncü

Ayet, Fetih suresi onuncu, on sekizinci Ayetler ile Müntehine Suresi on ikinci ayetleri muhakkak okuyarak nasihatlerle birlikte Ayetlerin meallerini de vermişlerdir.

Yüzyıllarca Hacı Bektaş-ı Velî'ye, bağlı (inançlı) insanlarda bu iki kural ve içeriklerinde aile yıkımları olmamıştır. Ailesi sağlam olan toplumlar; toplumsal sancılar yaşamamıştır. Hacı Bektaş-ı Velî, felsefesinde ki bu temiz insanlar yüzyıllardır kendi içlerinde barışık yaşamışlardır. Haksızlığa boyun eğmediklerinden; mazlumun ve zayıfın yanında olmayı da kendilerine şiar kabul etmişlerdir.

Atalarımız olan Türk'ler Emevi ve Abbasi hükümdarlarının baskısından

bunalan peygamberimiz Hz. Muhammed Mustafa (A.S.) ın pak soyundan gelen pak evlatlarına Türk yurdu olan Orta Asya'yı açmışlar. Kılıç zoruyla değil de gönül yoluyla onlardan İslâm'ın özünü öğrenirken; Ali evlat nesli Muhammed neslinden olanlara da Türk kültürüyle; Türkleşmelerini de sağlamışlardır.

Atalarımız Türk'ün özünde ki kardeşlik, yiğitlik, mertlik, mazlumun yanında olma , zulmün karşısında bulunma, özgürlük, bağımsızlık, hoşgörü, adalet ve, fazilet gibi asil erdemlerin İslâm'ın özünde de varlığını göreberek gönül bağı ile İslâm'ı kabul etmişlerdir.

Hünkâr Pir Hacı Bektaş-ı Veli, İslâm da ki yüce erdemleri; Türk'ün karakterinde ki yüce erdemlerle birleştirerek, insan Hümanizmini Türk Dilinin kurallarına uygun olarak Anadolu insanına vermiş. Bununla da kalmayarak her dilden, renkten, her ırktan tüm insanları bir potada yoğurarak; Anadolu mozaiğini oluşturmuştur.

Anadolu erenleri ile Hacı Bektaş-i Velî, felsefesini ve İslâm inancını bayrak ve şiar edinen Osmanlı Beyliğinden 150 yıl gibi kısa bir sürede çağ açan; üç kıtaya hükmeden İmparatorluk doğmuştur.

Şeyh Hoca Ahmet Yesevi'nin halifesi Pir Hacı Bektaş-ı Veli'nin açtığı bu çığırından miladi 1527 yıllardan başlayan uzaklaşmalar sonunda; koca Osmanlı İmparatorluğu önce duraklama, gerileme ve çöküş devrine girmiştir.

İşte Cumhuriyetimizin kurucusu Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk bu acı gerçeği göreberek, 23-24 aralık 1919 tarihinde bu büyük Anadolu Velî'sinin makamını ziyaret ederek; zamanın postnişini Cemalettin Çelebi'yle (Ulusoy) görüşerek; Ankara'ya gelip; ilk meclisi açarak; kurtuluş savaşını da başlatmıştır. Meclis başkanlığına da Cemalettin Ulusoy'u getirmişlerdir.

Yine; Hünkâr Pir Hacı Bektaş-i Veli Osmanlı kaynaklarından elde ettiğimiz bilgilerin ışığı altında Kendisine ikrar - Biat la bağlı Şeyh Edibali hazretleri Osmanlı İmparatorluğunun kurucusu damadı (güveysi) Osman Bey'e kuşak kuşatmış, hilat, taç "**Hünkâr'ımın eli niyetiyle**" diyerek giydirmiştir. Osmanlı devletinde bu bir gelenek haline gelerek; tahta geçen her Osmanlı Padişahı Şeyh Edibali hazretlerinin torunu Orhan Gazi Han'dan başlayarak İkinci Mahmut Han dahil; Hünkâr Pir Hacı Bektaş-i Veli'nin neslinden evladı ve postnişin olan Çelebiler tarafından kuşak, kuşanmışlar, hil'al ve taç giyinmişlerdir.

Bugün Anadolu'nun pek çok yöresinde dünya evine giren gelin kızımıza ve damat giydirme törenlerinde damada yine dua ile kuşak kuşatılmaktadır.

Bu duadan kısa bir örnek yazacak olursam:

"Bu yol kimden kaldı uludan. Şefaât Muhammed'den, mürvet Ali'den. Kuşak kuşatmak kimden kaldı. Oİ Hünkâr Pir Hacı Bektaş-î Velî'den. Kuşadalım uğura, uğurumuz hayıra, selavat Muhammed'e, mürvet Ali'ye. Ali'nin erliğine Hak'kın birliğine, küffarın körlüğüne Türkiye Cumhuriyetinin ilelebet payidar olması için aşk ve şevk ile diyelim bir Allah Allah.

Beli kuşaklı yiğitlerin ömrü uzun ve mutlu ola. Verelim Muhammed'in gül cemaline selavat."

8- İslamda Kardeşlik:

İslam Dininin temeli kardeşlik üzerine kurulmuştur. Bugün ben İslam Dininin mensubuyum diyen pek çok insan İslam dan gerçek anlamda feyiz almadığını görüyoruz. Allah'ın emirlerinden ziyade kendi nefsanî arzularını yerine getirmek için yapmacık davranışlar içinde olduklarını görüyoruz. İşte bu yapılan riya'dır. Allah ve Resul'ünün öncelikle menettikleri davranışlardır. Bugün televizyonlardaki Hizbullah vahşetinde olduğu gibi din adına dinsizlik yaptıklarını üzülenek görüyoruz.

Bir başka anlamda bu güzelim insanlığın (beşerin) mutluluğu için indirilmiş dini kullanarak siyasi amaçlarına alet ettiklerini lânetleyerek izliyoruz.

İslam dinince kardeşliği Kuran-ı Kerim'ce emredilen³, İslâm'ın özünde ki Müsahip kavline girmeyi de Anadolu'ya getiren Hünkâr Pir Hacı Bektaş-ı Veli'dir. Pek çok Osmanlı Padişahları da müsahip tutmuşlardır. Şimdi sizlere soruyorum. İçinizde kaç tanemizin Müsahibi var

Anadolu topraklarında Hacı Bektaş-î Velî'ye ikrar ve gönül bağıyla bağlı o güzelim insanlar yüzyıllarca müsahip kavline girmişlerdir. Kanımca günümüz İslam dünyasının İslam kardeşliğine acilen ihtiyacı vardır.

9 - Osmanlı İmparatorluğunun kayıtlarında şu belgeyi görmek mümkündür. "Pençik kanunu" ile Osmanlı bütçesinden ayrılan Hünkâr Pir Hacı Bektaş'ı Veli Dergâh'ına verilen "Hums" "Kuran-ı Kerim'in Enfaal Süresi 41 Ayet hükmüncü Ehlibeyt hakkı, Miladi 28-Haziran 1363 tarihinde padişah I. Murat Han, Kara Rüstem, vezir Çandarlı Kara Halil ve Hünkâr Pir Hacı Bektaş'ı Veli'nin evladı postnişin Seyyid Ali Sultan (Kızıldeli) imzaladıkları belge ile Yeniçeri Ocağına ödenmesi karara bağlanmıştır.

Bugünkü yaşayan Bektaşiliğin; Şeyh Hoca Ahmet Yesevi ve onun halifesi olan

Hünkâr Pir Hacı Bektaş-i Veli inanç, itikat ve felsefiyle bağdaşmadığını görüyoruz. Hünkâr Pir Hacı Bektaş-i Veli ve diğer emmizadelerinin İslâm inancı, Kuran-ı Kerim ve sünneti Resullah'ı Ehl-i Beyt İmamlarının iştihatına uyarken; bugün yaşayan Bektaşilikte, geçirilen tarihi evrim ve dış etmenler sonunda özünde yabancılaşmalar görmekteyiz.

İslâm da ki temel iman ve itikatların dışında kalan değişik, içtihatların olması doğalken; bazı iştihatları taklit eden müslümanların; Peygamberimizin Pak Soyu olan; ve beş vakit namazımızda SELAVAT getirdiğimiz Ehl-i Beyt imamlarının ve bunların evlatlarının içtihatını görmemezlikten, gelmeleri de ne kadar acı değil mi?dir.

10 - Hacı Bektaş-ı Veli, örnek alınması gereken altmış üç yıllık yaşantısında

küsülülere barıştırmış. Kardeşlerin arasını bulmuş. Haklı hakkını almış. Halk deyimiyle " Hak deyince akan sular durmuş." tır.

Hacı Bektaş-ı Veli, ayırıcı değil birleştirici. Yıkıcı değil yapıcı. Bütünleştirici görüşüyle aşiretten beyliğe, beylikten devlete , devletten imparatorluğa ve üç kıtaya varan koskoca bir imparatorluğu Kısacası marifet suyu ile beslenerek kurulmuştur.

" -Can denen bostanı, marifet suyu ile besleyiniz."

Hacı Bektaş-ı Veli

" Hak'ka talip olan kişi, Başka murat isteme. Dostun seninle beraber. Başka vuslat isteme.

Bu Dünya bir sofradır. Arzular gelir geçer. Eğer bizi buldun ise. Başka murat isteme."

Hacı Bektaş-ı Veli

11- Hacı Bektaş-ı Veli, sevgisi riyasız, katıksız, saf ve arı olmalıdır. Onun

felsefesine, Dünya görüşüne birebir uymalıdır. Yüzyıllar ötesinden bakınız o büyük Veli ölmemiştir. Eserleriyle, özlü sözleriyle içimizi ısıtıyor bizlere yol gösteriyor ve işte bizimle birlikte yaşıyor. Sayın S. Hüseyin Erdoğan bunu bir dörtlüğünde ne güzel anlatmış;

"Hakka hizmet ederseniz; Güneşiniz doğar erken. Ölümünden hiç korkmayınız; Ölümsüzlük yolu varken." ?

Ne yazık ki bugün Hacı Bektaş ismini kullanan bazı dernekler, vakıflar ve bazı siyasi partilerin çoğu sadece onun ismini kullanırken rant elde etmek, makam sahibi olmak, falanca desinler demek için kullandıklarını üzümlere görüyorum.

Hacı Bektaş-î Velî'nin Dünya görüşüne, Hümanist düşüncesini ve onun yüce Hak yolunu

benimseyenlere asla sözüm yok.

Bakınız Allah dostu bu büyük Velî ne buyurmuş:

"Yoldan bahseden kimsenin, yolda olması lazım."

Hacı Bektaş-î Velî

Hacı Bektaş'ın yolundan gittiği Peygamber torunları bakınız ne buyurmuşlar
bu konuda.

"Gerçekten beni sevenler; benim izime girenlerdir."

Elz. İmam Hüseyin

"Yolu gidenden; hali bilenden sorun."

İmam Cafer-i Sadık

"Beni seven kapımın köpeğine taş atmaz." Diyen

Hacı Bektaş -ı Velî'nin sözünü aşağıda sayın Ali Rıza

Köseoğlu'nun şiiri ne güzel anlatmış;

İmansız, ikrarsız yolsuz,

Hacı Bektaş sevilir mi?

Edepsiz, Erkânsız halsiz;

Hacı Bektaş sevilir mi?

Haksız, âşksız, adaletsiz;

Muhabbetsiz, merhametsiz;

İnançsız, izzet, ismetsiz.

Hacı Bektaş sevilir mi?

Düzeni bozuk, saz ile.

Yaşamsız, kuru söz ile.

Senlik, benlik, poz ile;

Hacı Bektaş sevilir mi?

İlim, irfânsız. bilgisiz.

Mârifetsiz ve görgüsüz

Saygıdan uzak, sevgisiz.

Hacı Bektaş sevilir mi?

Rızâ'sız kurban kesmekle.

Et yiyip; içki içmekle.

Niyazsız gelip geçmekle.

Hacı Bektaş sevilir mi?

Biz yazımızın burasında Hacı Bektaş-ı Velî'nin, kimleri, niçin kabul etmeyeceğini sayın Ali Rıza Köseoğlu'nun şiirine bakalım. Ne kadar güzel anlatmış.

Birlikte okuyalım.

İmansızlâ, ikrarsızı,

Hacı Bektaş, kabul etmez.

Edepsizle, erkânsızı,

Hacı Bektaş, kabul etmez.

Şaşkın hâlsiz, yolsuzu;

Başiboş, arsız, hûysuzu,

İçi kararmış nûrsuzu

Hacı Bektaş, kabul etmez.

Kötülüğü silmeyi.

İnsanlığı sevmeyeni.

Kendisini bilmeyeni,

Hacı Bektaş, kabul etmez.

Haksıza kucak açanı,

Etrafa nifak saçanı.

Hesap, kitaptan kaçanı.

Hacı Bektaş, kabul etmez.

Dört kapıya ermeyeni,

Hayır, himmet dermeyeni.

Hak'ka gönül vermeyeni,

Hacı Bektaş, kabul etmez.

Râb'be şükür etmeyeni.

Ahdi, ikrar gütmeyeni.

Hiç Niyâz'a inmeyeni,
Hacı Bektaş, kabul etmez.
Rıza' sız alıp, satanı,
Çalışmayıp da yatani;
Aleme çalım satanı,
Hacı Bektaş, kabul etmez.

10- Sonuç Olarak Hacı Bektaş-ı Velî'nin, yüzyılların derinliklerinden bize seslendiği gibi onun mirasını kirlilemeden insanlığa doğru, açık

görüşlerini senlik, benlik yapmadan verebilirsek ne mutlu bizlere.

UYAN

Yirminci asırda geçti.
Uyan, Ey milletim uyan!
Ayıklar kendini seçti.
Uyan, Ey milletim uyan!
Alem gökte yarışıyor.
Hiç durmadan çalışıyor.
Çalışanlar hür yaşıyor.
Uyan, Ey milletim uyan!
İlim ile irfanı attın.
Gaflet uykusuna yattın.
Borç içinde iyice battın.
Uyan, Ey milletim uyan!
Lükse, safahata daldın.
Senlik, benlikle bunaldın.
Dünyada yalnız kaldın.
Uyan, Ey milletim uyan!
RIZA31 derki, ışığın yak.
Etrafına ibretle bak.

Devranda bir ayağa kalk.

Uyan, Ey milletim uyan!

Hepinize saygılar sunuyor. Hünkâr Pir Hacı Bektaş-ı Veli'nin himmetinin

cümlemizin üzerinde olmasını Cenabı Allâh'tan niyaz ediyorum

1 Bu eser S. Mehmed Abdal evlatlarından; Hafız İsmail Güvenç'indir

2 "Kemal Atatürk Diyor Ki" adlı eserin 107. saifesinden

3 Bu eser S. Mehmed Abdal evlatlarından; Hafız İsmail Güvenç'indir. Geniş bilgi için bakınız S. Mehmed Abdal Velayetnamesine.

4 Bir önceki yüzyılda Ankara İl'inin Çubuk İlçe'sine bağlı Kara Köy Köyünde yaşamış, S. Mehmed Abdal evlatlarından Sayın Hasan Güvenç'in eseridir

5 Bu eser hayatta olan Edirne İlinin Uzunköprü İlçesinde ikamet eden sayın Derviş Kemal Özcan'a aittir.

6 Bakınız Enver Behnam Şapolyon'un "Tarih Buyu Bektaşilik" isimli eserine

7 Bu dönemde yazılmış tüm tarih kitapları. A.de Lamartine'nin Aşiretten Devlete isimli eseri ile İ. Hakkı Uzunçarşılı'nın Osmanlıda Ordu isimli eserine bakınız

8 Hacı Bektaş Veli'ye ait bu on dokuz özdeyiş "Hacı Bektaş Veli'nin Söyleyişleri" isimli eserden alınmıştır. Bu yarışma metnindeki diğer Hacı Bektaş-ı Veli'ye ait tüm sözler onunla aynı çağda yaşamış S. Kalender Veli velayetnamesinden alınmıştır.

9 Bu iki dörtlük sayın Ali Rıza Köseoğlu'nundur.

10 Bilgi için bakınız S. Mehmed Abdal Velayetnamesine

11 Bu eser Çubuk ilçesinin Sönlü köyünde ikamet ederken vefat eden Rahmetli Yusuf İmanlı'nın elindeki müellifi (yazarı) ve tarihi belli olmayan (ilk üç saifesi yırtılmış) "Velayeti Hünkar Hacı Bektaş Veli El Horasan-i" isimli eserden aktarılmıştır.

12 Bu 5 özlü söz "Hacı Bektaş Veli'nin söyleyişleri" isimli eserden alınmıştır. Hacı Bektaş-ı Veli'ye ait diğer sözler pir Hacı Bektaş Veli ile aynı yüzyılda yaşamış çağdaşı S.Kalender Veli velayetnamesinden alınmıştır.

13 Bakınız "Velayeti Hünkar Hacı Bektaş Veli El Horasan-i" ve "S. Hacı Ali Turab-ı Veli Velayetnamesi" adlı

14 Bu çok güzel eser Pir Hasan evlatlarından Sayın Ali Rıza Köseoğlu'na aittir

15 Bu eser Yüzyıllardır Hacı Bektaş Dergahında iken Tekke ve Zaviyelerin Kapatılması ile ilgili kanunun yürürlüğe 1925 yılında

girmesiyle Kırşehir'li Nurettin Hoca namında bir kişi Hacı Bektaş Dergahını kapatması ve mevcut eşyanın başkent Ankara'ya nakli için Kırşehir Mal Müdürlüğü tarafından görevlendirilmiş. Bir yaylı at arabası ile tüm eşya ve kara kazanlar dahil getirirken evine alıkoyduğu kıymetli bir eserdir. Anadolu ve Osmanlı sınırları içindeki tüm Peygamberimizin Pak Neslinden gelenlerin kayıtlı olduğu büyükçe bir eserdir. Bakınız geniş bilgi için S. Hacı Murad-ı Velî Velayetnamesine.

16 Bugün türbesi Çankırı İli'nin Eldivan İlçe'sinin Seydi köyünde olup; evlatları Şabanözü Bulgurcu Köyünde, Çubuk İlçe'sinin Karkın Köyü ile Bursa İli'nin İnegöl İlçe'sinin Şehitler Köyünden Türkiye'nin her yöresine dağılmışlardır.

17 Bugün türbesi Çankırı İli'nin Şabanözü İlçe'sinin Mart köyünde olup; evlatları bu Köyden Türkiye'nin her yöresine dağılmışlardır.

18 Bugün türbesi Ankara İli'nin Çubuk İlçe'sinin Selc köyünde olup; evlatları bu Köyden; Karkın Mahmutoğlu ve Türkiye'nin her yöresine dağılmışlardır.

19 Bugün türbesi Bulgaristan sınırları içinde Hasköy'de olup; evlatları bu Köyden Türkiye'nin ve balkanların her yöresine dağılmışlardır

20 Bugün türbesi Eskişehir İli'nin Seyyit Gazi İlçe'sinin Aslanbeyli köyünde olup; evlatları bu Köyden Türkiye'nin her yöresine dağılmışlardır

Bugün türbesi Kırıkkale İli'nin Hasan Dede Beldesinde olup; evlatları buradan Türkiye'nin her yöresine dağılmışlardır.

22 Bugün türbesi İstanbul İli'nin Kale dibinde Kendi adıyla anılan Cibali Karakolu'nun içinde olup; Abisinin evlatları Çubuk İlçe'sinin Susuz- Yeniköy köyünde olup; evlatları bu Köyden Türkiye'nin her yöresine dağılmışlardır.

23 Bugün türbesi Çankırı İli'nin Orta İlçesinin Doğanlar köyünde olup; evlatları bu Köyden Ankara İli Altındağ ilçesi ile Çubuk İlçesi ile Türkiye'nin her yöresine dağılmışlardır.

24 Geniş bilgi için bakınız S. Mehmed Abdal Veli Velayetnamesi ile S. Kalender Veli Velayetnamesine 23

25 Geniş bilgi için bakınız Murat Sertoğlu'nun yazdığı Bektaşilik adlı esere ve Peçevi Tarihine

26 Bakınız Osmanlı Tarihlerine

28 Daha geniş bilgi için bakınız Murat Sertoğlu'nun Bektaşilik adlı eserinin 326 ve 327. Saifelerine 28 Geniş bilgi için bakınız Murat Sertoğlu'nun Bektaşilik adlı eserine.

29 Geniş bilgi için bakınız Murat Sertoğlu'nun Bektaşilik adlı eserinin 317-318-319 no'lu saifelerine.

30 Enfal Suresi 72,73,74 ve 75. Ayetler ile Hud Suresi 45, 47. Ayetler

31 Bu eser S. Pir Hasan evlatlarından Sayın Ali Rıza Köseoğlu'na aittir.